

ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN MÜZİK VE OYUN DERSİNDE UYGULADIKLARI ETKİNLİKLERİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF ACTIVITIES IMPLEMENTED BY TEACHERS IN MUSIC AND GAME LESSONS IN SPECIAL EDUCATION SCHOOLS

 Ceren ALBAYRAK¹

 Damla BULUT²

¹ Doktora Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, cerenyet@gmail.com

² Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, damla.bulut@omu.edu.tr

Geliş Tarihi / Date Applied
05.11.2023

Kabul Tarihi / Date Accepted
17.03.2024

ÖZET

Bu araştırma, özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersinde uyguladıkları etkinliklerin tespit edilip özel eğitimde müzik eğitimi açısından yorumlanması, sağlıklı ve nitelikli bir müzik eğitimi ortamı ile müzik eğitimi süreçlerinin oluşturulmasına yönelik öneriler sunması ve yapılacak olan benzer araştırmalara ışık tutması açısından önemlidir. Araştırma betimsel nitelikte bir durum çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Özel Eğitim kurumlarında görev yapan 17 özel eğitim ve müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde "Dinleme" öğrenme alanında çoğunlukla farklı teknolojik ses kaynaklarını kullanarak müzikler dinletmeye yönelik etkinlikler yaptıkları, "Müziksel Algı ve Bilgilenme" öğrenme alanında ise çoğunlukla konuyu anlatmaya yönelik etkinlikler yaptıkları, "Oyun ve Hareket" öğrenme alanına ait etkinliklerde çoğunlukla dans etmeye yönelik etkinlikler yaptıkları, "Söyleme", "Çalma", "Müzik Kültürü" ve "Müziksel Yaratıcılık" öğrenme alanlarında ise herhangi bir etkinlik yaptıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Müzik, Oyun, Müziksel Etkinlik.

ABSTRACT

The investigation of activities implemented by teachers in music and game lessons in special education schools is crucial for understanding and interpreting these activities within the context of music education in special education. This study aims to offer recommendations for establishing a healthy and high-quality music education environment and processes, while also shedding light on similar research endeavors. It employs a descriptive qualitative case study approach. The study group comprises 17 special education and music teachers working in institutions affiliated with the Samsun Provincial Directorate of National Education during the 2022-2023 academic year. Content analysis was utilized to analyze the qualitative data collected. Findings reveal that teachers primarily engaged in activities related to listening, utilizing various technological sound sources within the "Listening" domain. Moreover, activities aimed at explaining subject matter were prominent in the "Musical Perception and Knowledge" domain, while dance-oriented activities were prevalent in the "Game and Movement" domain. Notably, no activities were observed in the domains of "Singing," "Playing," "Musical Culture," and "Musical Creativity."

Keywords: Special Education, Music, Game, Musical Activities.

1. GİRİŞ

Müzik, duygu ve düşüncelerin ritmik ve melodik her türlü seslerle ifade edilebildiği bir olgudur. Bu olgu evrensel, toplumsal, kültürel ve gelişimsel özellikleri ile öğrenme üzerinde oldukça önemli etkilere sahiptir. Söz konusu özelliklerin hayata geçirilebilmesinde ise devreye müzik eğitimi girmektedir. Müzik eğitimi, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır ve belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenerek belirli hedeflere erişilir (Uçan, 2018: 11). Söz konusu hedefler müzikal davranışları kazandırma dışında bireylerin çeşitli becerilerini, güçlü olduğu yönlerini geliştirmek amacını da taşır. Dolayısıyla müzik eğitiminin sadece bir amaç değil bireylerin gelişiminde önemli bir araç olarak da kullanıldığı söylenebilir.

Müzik eğitiminin bir araç olarak bireylerin çeşitli gelişimlerinin gerçekleşmesinde kullanıldığı ve bunun sonucunda olumlu dönütler elde edildiğini gösteren birçok çalışma vardır (Şendurur ve Barış 2002, Uluğbay 2016, Sığırtmaç 2002, Ertek Babaç ve Yıldız 2018, Tunahioğlu 2004, Gürgen ve Bilen, 2005, Gün, Gün Duru ve Demirtaş 2016). Şendurur ve Barış (2002) çalışmasında müzik eğitimi alan öğrencilerin almayanlara oranla bilişsel gelişimlerinin daha yüksek olduğu, Uluğbay (2016) çalışmasında müziğin doğru ve etkin kullanımının çocuğun zekâ gelişimine ciddi katkıları olduğu, Ertek Babaç ve Yıldız (2018) çalışmasında müziğin özellikle ninni, tekerleme ve sayışmaların çocukların dil gelişimine katkı sağladığı, Gürgen ve Bilen (2005) çalışmasında müzik alan derslerinin öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark olduğu, Gün, Gün Duru ve Demirtaş (2016) ise çalışmasında verimli bir müzik eğitiminin bireylerde bilişsel gelişimleri ve akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği, sadece müzik dinlemenin bile bireylerin akademik başarılarını arttırdığı sonuçlarına ulaşmıştır. Dolayısıyla ilgili araştırmalar ekseninde müzik eğitiminin bireylerin bilişsel, duyuşsal ve dil gelişimleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Özellikle de müzikle erken yaşlarda tanışmak, müziksel öğrenmelerle bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal ve dil becerilerine yönelik gelişimlerinin bütüncül bir şekilde desteklenmesi açısından gereklidir (Kandır, Türkoğlu, 2015: 339). Bu gerekliliğin gerçekleşmesinde, erken yaşlardaki bireyler veya özel gereksinimli bireylere yönelik gerçekleştirilen müzik eğitiminde, müziği tamamlayıcı bir etkisi olan oyun kavramının da çok önemli bir yeri vardır.

Oyun, dünya genelinde birçok açıklama ve tanımlamalar yapılmış olmasına rağmen en genel tanım itibariyle belli bir amacı ve kuralı olan veya olmayan, her durumda çocuğun isteyerek yer aldığı, çocuğun birçok yönden gelişimini destekleyen, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme sürecidir (Dönmez, 1992: 12). Oyun kavramı incelendiğinde tarihi, teorisi ve kültür çeşitliliği olan bir olgu olduğu karşımıza çıkmaktadır. Oyun, dünya genelinde geçmişten günümüze farklı şekillerde karşımıza çıkmış, kuramsal olarak farklı araştırmacılar tarafından çeşitli teoriler ortaya atılmış ve buldukları bölgelere, yörelere, kültürlere göre çeşitlilikler göstermiştir. Bu değişkenler incelendiğinde aralarındaki en önemli ortak noktanın, oyunun çocuk/birey üzerinde gelişim sağladığı düşüncesi olduğu söylenebilir. Bilim insanları, araştırmacı ve düşünürlerin de oyun hakkındaki tanımları, açıklamaları ve farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerden de bu ortak noktanın belirgin bir şekilde ortaya çıktığı görülmektedir (Poyraz, 2012: 3-10, Azkeskin, 2017: 22-34, Nicolopoulou, 2004).

Koçyiğit, Tuğluk ve Kök'ün (2007) çalışmasında oyunun vazgeçilmez bir öğrenme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun dışında oyunun çocuğu tanıma ve anlama ortamı sunan bir etkinlik olduğu belirtilmiştir. Bekmezci ve Özkan'ın (2015) çalışması incelendiğinde ise oyunun,

çocukların olayları farklı bakış açılarıyla görmelerine, duygularının farkına varmalarına, toplumsallaşarak, ahlaki ve sosyal kurallara uymayı öğrenmelerine, kas ve kemik yapılarının, ifade yeteneklerinin, kelime haznelerinin ve yaratıcılıklarının gelişmesine yardımcı olduğu görülmüştür. Durualp ve Aral'ın (2018) çalışmasında da oyun etkinliklerine katılan çocukların motor becerilerinin oyun etkinliklerine katılmayanlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmaların dışında müzik ve oyun kavramın birbirlerini tamamlayıcı olarak kullanıldığı çalışmalar incelendiğinde Gürbüz, Çeker ve Töman'ın (2017) çalışmasında eğitsel şarkı ve oyunlarla işlenen derslerin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı tespit edilmiştir. Keskin'in (2017) çalışmasında da müzikli oyun çalışmalarının, 18-22 yaş aralığındaki gençlerde müziksel becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yine Tatar Korkmaz'ın (2023) çalışmasında ise oyun ve dans içerikli müzik eğitimi etkinliklerinin çocuklarının davranışlarında olumlu yönde etkilerinin olduğu, akademik, sosyal ve ev-aile özsaygısı düzeylerinde artış olduğu belirtilmiştir. Söz konusu araştırma sonuçları müzik ve oyunun bireyin gelişiminde kullanılmasının, doğru ve sağlıklı bir gelişim süreci için önemli ve gerekli olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda söz konusu kapsam, içerik ve hedefleri ile müzik ve oyunun normal gelişim gösteren bireyler dışında özel eğitimden yararlanan özel gereksinimli bireyler için de geçerli olduğu söylenebilir.

Özel eğitim, özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan eğitim ortamları, özel eğitim alanında yetişmiş nitelikli personeller ve öğretim programları ile sürdürülen öğretim hizmetlerinin tümüdür. Türkiye'de özel eğitim uygulamaları resmi olarak, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ile düzenlenir ve buna bağlı olarak yürütülür. Yönetmelikte özel eğitimden faydalanan gruplar, "görme engelli, işitme engelli, bedensel engelli, özel yetenekli, hafif, orta, ağır ve çok ağır düzeyde zihinsel engelli, hafif, orta ve ağır düzeyde otizmi olan bireyler" olarak gruplara ayrılmıştır. Özel eğitim ile bu bireylerin, yeterlilikleri, ilgileri ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları, üst öğrenime ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını amaçladığı belirtilmektedir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018: 4). Tüm bu amaçların gerçekleşebilmesinde ilgili ihtiyaçlara yönelik olarak düzenlenmiş ortamlara bakıldığında ise özel eğitim uygulama okulları (I., II., III. kademe) karşımıza çıkmıştır. Bu okullarda öğrencinin yetersizliğine bağlı olarak eğitim ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan özel eğitim programları uygulanır. Bu programları, hitap ettikleri öğrenci ve öğrenci gruplarına göre değişiklik göstermekte ve amaçları da buna göre farklılaşmaktadır.

Özel eğitim kurumlarında uygulanan müzik öğretim programları incelendiğinde günümüzde uygulanan ilgili programın "Müzik ve Oyun Dersi Öğretim Programı" olduğu görülmektedir. Bu program ekseninde yürütülen Müzik ve Oyun dersinin, Dinleme, Söyleme, Çalma; Müziksel Algı ve Bilgilenme; Oyun ve Hareket; Müziksel Yaratıcılık ve Müzik Kültürü öğrenme alanlarına yönelik bilgi ve beceriler kazanması, bu bilgi ve becerileri kullanarak kendini müzikle ifade etmesi, müzik ile sahip olduğu çeşitli duyguları (sevgi, paylaşım, sorumluluk vb.) olumlu yönde geliştirmesi, müzik ile oyunu birleştirmesi ve çocuk oyunlarını tanıması, müzik ile bilişsel, psikomotor, dil, sosyal ve duygusal becerileri geliştirmesi gibi çeşitli amaçlara sahiptir.

Müzik dinleme, bilindiği üzere her bireyin yapabileceği, müzikle ilginin en fazla kurulduğu alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, müzik dinleme etkinlikleri sadece bir şarkıyı açıp dinleme/dinletme etkinliği değildir. Bu etkinlik örgün eğitim programlarının ana boyutlarından biri olan dinleme öğrenme alanına yönelik etkinlikler olarak müzik eğitiminde karşımıza çıkar. İlgili etkinliklerde öğrencilere müzik dinlerken dikkat ve konsantrasyonunu sağlama, susma ve

saygıyla dinleme, dinletilen müziğin analizini yapma gibi davranışları öğretmek hedeflenir. Dinleme etkinliklerinde kulak, doğru ve güzel seslere alışır ve bu yönde eğitilir. Öğretilen söz konusu davranışların dışında, müzik dinleme etkinliklerinin bireyler üzerinde olumlu etkileri olduğunu gösteren çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Özdemir ve Coşkuner'in (2018) çalışmasında müzik dinlemenin akademik başarıları üzerinde olumlu etkilerinin olduğu, Toptaş'ın (2021) çalışmasında neşeli ve hüzünlü müzikleri dinlemenin bireylerin bellek performansları üzerinde pozitif etkilerinin olduğu, Şenoğlu Özdemir ve Can'ın (2019) çalışmasında ise öğrencilerin dinleme becerisini geliştirmeye yönelik hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin müzikal algı ve bilgi düzeylerinde olumlu yönde etkisi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Örgün eğitim programlarının ana boyutlarından bir diğeri olan söyleme ve çalma öğrenme alanları kapsamında üzerinde durulan şarkı söyleme ve çalgı çalma etkinlikleri, dinletilen müziklerin sesle ya da çalgıyla seslendirilmesi için birtakım bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik yapılan çalışmaları kapsar. Bu çalışmalarda amaç sadece çalgı çalmayı ve şarkı söylemeyi öğretmek değil, özellikle söyleme etkinliklerinde dil gelişimi, çalma etkinliklerinde ise fiziksel ve psikomotor gelişimlerin gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Söz konusu amaçlar doğrultusunda yapılan etkinliklerin gerçekleştirilmesinde dikkat edilmesi gereken en önemli unsur seslendirilecek eserin ve yapılacak etkinliklerin öğrencilerin seviyelerine uygun olmasıdır. Çünkü eseri seslendirirken ya da etkinlikleri gerçekleştirirken kendilerini rahat hissetmeleri, yapabileceklerine olan inançlarının yüksek olması gibi etkenler önemlidir. Bu şartlar altında çocukların özgüvenlerinin artacağı ve müzik dersine, bu derste gerçekleştirilen söyleme ve çalma etkinliklerine karşı olumlu bir tutum sergileyecekleri öngörülmektedir. Bunların dışında dinleme, söyleme ve çalma öğrenme alanına yönelik yapılan toplu etkinliklerin öğrencilerin seslerini kullanmaları dışında seslerini kontrol etmeleri, sadece kendi sesi/çalgısı dışında diğer sesleri/çalgıları dinleyerek uyumlu bir şekilde hareket etmeleri gibi beceriler kazandırdığı söylenebilir.

Müziksel algı ve bilgilenme de yine örgün eğitim programlarının ana boyutlarından biridir. Bu öğrenme alanı her türlü müzikal ve estetik seslerin beyin tarafından işlenip, analiz edilip yorumlanmasını hedefler. Bu hedefe yönelik olarak söz konusu sesin işleme, analiz ve yorumlama işlemi, ses kalıpları, ses kalıplarını seçme, ses frekanslarını gruplama ve yorumlama şeklinde dört basamaktan oluşan bir süreci içerir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018: 13). Bu süreçte ise öğrencilerin müzik yapması için gereken teorik bilgi ve becerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. İlgili amaç kapsamında öğrencinin sesin geldiği yönü bulma, sesin hangi kaynağa ait olduğunu bulma, sesleri ayırt etme, sesleri gürlük özelliklerine göre canlandırma, müziklere uygun hız ve gürlükte eşlik etme ve müzik aletlerini tanıma gibi müzikal davranışları kazanması öngörülmektedir.

Oyun, çocuk gelişiminde önemli bir yeri olan kavramdır. Çocukluk döneminde çoğu öğrenmeler oyun ve hareket eğitimiyle gerçekleştirilmektedir. Örgün eğitim programı kapsamındaki oyun ve hareket öğrenme alanında ise çocukların her türlü bilgi ve becerileri keyifli ve eğlenceli bir şekilde öğrenebilmesi, kültürümüze özgü müziksel öğeleri tanıyabilmesi ve farklı bölgelere göre ayırt edebilmesi, müzikli oyunlar aracılığı ile özgüven ve motivasyon kazanması, grup içerisinde uyumlu hareket etmeyi öğrenmesi amaçlanmaktadır. Bununla birlikte, çeşitli etkinliklerle yaratıcılık becerilerinin de geliştirilmesi hedeflenmektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2018: 14).

İnsanlığın yaşam süresince oluşturduğu, maddi manevi olgular üzerine biçimlendirdiği, geliştirdiği ve aktardığı müzikal ürünlerin tümü olarak tanımlanabilen müzik kültürü (Nacakçı, 2021: 28) kültürel özelliklerin sonraki kuşaklara aktarılması için önemlidir. Bundan dolayı öğrencinin müzik kültürünü geliştirmesi, milli ve manevi değerleri anlaması, bulunduğu bölgenin müzikal çeşitliliğini anlaması gereklidir. Bu gereklilik neticesinde müzik kültürü de örgün eğitim programının bir ana boyutu olarak karşımıza çıkar.

Müziksel yaratıcılık ise örgün eğitim programının son ana öğrenme alanını oluşturur. Bu öğrenme alanı da öğrencilerin kendi bilgi ve birikimlerini kullanarak özgün müzikal yaratılar ortaya çıkartmak amacı ile örgün müzik eğitimine katkı sağlar. Müziksel yaratıcılık öğrenme alanı kapsamında yapılacak etkinliklerde, özgün ezgi ve ritimler oluşturma, basit düzeyde müzik enstrümanları tasarlama ve her türlü doğaçlama etkinliklerine yer verilir. Bunların dışında bu öğrenme alanı kapsamında yaratıcı potansiyeli ortaya çıkaran ve keşfetmesini sağlayan etkinliklerin de uygulandığı, bu etkinliklerinde birey üzerinde olumlu gelişimsel etkilerinin bulunduğu söylenebilir. Çünkü birey yarattıkça kendisine güveni artmakta ve böylelikle dış dünya ile daha sağlıklı ve dengeli iletişim kurmaktadır (Gürgen, 2006: 83).

Bahsedilen bu bilgi, beceri, değerler ve yetkinlikleri kazandırma yolunda, özel eğitimin her kurumunda ve kademesinde okutulan müzik dersleri ve bu derslerde uygulanan etkinliklerin doğru ve etkili bir şekilde, amaca hizmet etmeye yönelik kullanılması gerekir. Bu beklentinin gerçekleşmesini sağlayacak olan öğretmenler, öğretim sürecinin en temel ögesidir. Öğretmenlerin, dersleri verimli bir şekilde işlemesi, derste kullanacağı etkinlikleri doğru bir şekilde planlaması ve uygulaması beklenmektedir. Söz konusu plan ve uygulamaların temelini ise etkinlikler oluşturur. Bu beklenti doğrultusunda derslerini işleyen gerekli etkinlikleri planlayan öğretmenlerin müzik eğitiminden alacakları verim ve öğrencilerinin edineceği kazanımların da daha kısa sürede daha kalıcı ve daha nitelikli olması beklenir. Belirtilen görüşlerden hareket ile araştırmanın problem cümlesi “Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersinde uyguladıkları etkinlikler nelerdir?” olarak seçilmiştir.

1.1. Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesinin çözümü için özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersi öğretim programında yer alan;

1. “Dinleme-Söyleme-Çalma” öğrenme alanında bulunan “Dinleme” alanına ait kazanımlara ulaşmak için uyguladıkları etkinlikler nelerdir?
2. “Dinleme-Söyleme-Çalma” öğrenme alanında bulunan “Söyleme” alanına ait kazanımlara ulaşmak için uyguladıkları etkinlikler nelerdir?
3. “Dinleme-Söyleme-Çalma” öğrenme alanında bulunan “Çalma” alanına ait kazanımlara ulaşmak için uyguladıkları etkinlikler nelerdir?
4. “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında bulunan kazanımlara ulaşmak için uyguladıkları etkinlikler nelerdir?
5. “Oyun ve Hareket” öğrenme alanında bulunan kazanımlara ulaşmak için uyguladıkları etkinlikler nelerdir?
6. “Müzik Kültürü” öğrenme alanında bulunan kazanımlara ulaşmak için uyguladıkları etkinlikler nelerdir?

7. “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında bulunan kazanımlara ulaşmak için uyguladıkları etkinlikler nelerdir? sorularından hareket edilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışmaları bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirlerine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntemlerdir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019: 36). Durum çalışmasında duruma etki eden etmenler (olaylar, ortamlar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırıl arak ilgili durumu etkileme ile ilgili durumdan etkilenme süreçleri üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 130). Elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırmacıların iletişimlerini analiz ederek dolaylı bir şekilde insan davranışını incelemelerini sağlayan bir tekniktir. Adından da anlaşılacağı gibi: içerik analizi genellikle, ancak her zaman olmasa da iletişimin yazılı içeriklerinin analizidir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012: 478).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Özel Eğitim kurumlarında görev yapan 17 özel eğitim ve müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışma grubundaki öğretmenlere, özel eğitim kurumlarında okutulan müzik ve oyun dersine ve öğretim programına yönelik görüşme formu hazırlanmış ve uygulanmıştır. Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır (Patton, 1987: 111). Görüşmeci önceden hazırladığı konu ve alanlara sadık kalarak hem önceden hazırlanmış soruları sorma hem de bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir (Yıldırım, Şimşek, 2021: 130). Söz konusu görüşme formu, müzik ve oyun dersinin öğretim programından yararlanılarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Görüşme formunda 8 kişisel bilgi, 14 araştırma sorusu olmak üzere toplam 22 soru yer almıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular yorumlanarak öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları etkinlikler ve yöntem ve teknikleri gösteren dağılımlar (f) frekans ve (%) yüzde olarak tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Birinci alt probleme yönelik bulgular tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde Uyguladıkları “Dinleme” Alanına Ait Etkinlikler

Etkinlikler	Öğretmenler	f	%
Farklı teknolojik ses kaynaklarını kullanarak müzikler dinletiyorum.	Ö (1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11,14, 15, 16, 17)	12	41,37
Şarkı dinletip söyletiyorum.	Ö (10, 12, 14)	3	10,34
Dinleme yaptırmıyorum.	Ö (5, 7, 13)	3	10,34
Şarkıları videolarıyla açıp hem izletip hem dinletiyorum.	Ö (9, 17)	2	6,89
Temel yaşam becerilerini anlatan şarkılar dinletiyorum.	Ö (9, 17)	2	6,89
Ritim etkinlikleri yaptırıyorum.	Ö (4, 6)	2	6,89
Eseri, kendim söyleyip dinlemelerini sağlıyorum.	Ö2	1	3,44
Eseri, çalgımla çalarak dinlemelerini sağlıyorum.	Ö11	1	3,44
Müziğin nasıl dinlenmesi gerektiğini anlatıyorum.	Ö15	1	3,44
Soru cevap etkinlikleri yapıyorum.	Ö9	1	3,44
Doğadaki sesleri dinletiyorum.	Ö16	1	3,44

Tablo 1’de çalışma grubundaki öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Dinleme” alanına ait etkinliklerin çoğunlukla “Farklı teknolojik ses kaynaklarını kullanarak müzikler dinletiyorum.” (%41,37) temasına yönelik olduğu görülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde, “Dinleme” alanına yönelik olarak farklı ses kaynaklarından müzik dinletme etkinliklerine daha fazla yer verdikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin bu etkinliklere yönelik örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: “Sınıf ortamında etkileşimli tahta veya farklı ses araçlarından eseri dinletiyorum.”

Ö15: “Müzik dinleme etkinlikleri yaptırıyorum. Müziği herhangi bir kaynaktan açıp müziği nasıl dinlemeleri gerektiğini söylüyorum.”

İlgili bulgulardan hareket ile çalışma grubundaki öğretmenlerin “Dinleme” alanına yönelik etkinliklerde sınıflarında bulunan mevcut uygulamaları kullandıkları ve öğretmen merkezli bir yaklaşım ile öğrencilerin pasif dinleyici olarak sadece dinletilenleri duyma ve sesleri algılamaya yönlendirildikleri yorumu yapılabilir.

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

İkinci alt probleme yönelik bulgular tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde Uyguladıkları “Söyleme” Alanına Ait Etkinlikler

Etkinlikler	Öğretmenler	f	%
Söyleme etkinliği yapmıyorum.	Ö (3, 4, 5, 7, 9, 13, 15)	7	33,33
Şarkı dinletip söyletiyorum.	Ö (2, 6, 8, 10, 16, 17)	6	28,57
Şarkıyı söyletirken kelimeleri doğru söyletmeye çalışıyorum.	Ö (1, 17)	2	9,52

Şarkıyı öğretirken tekrar ettiriyorum.	Ö (8, 14)	2	9,52
Şarkıyı bölümlere ayırarak çalıştırıyorum.	Ö2	1	4,76
Karaoke eşliğinde söyletiyorum.	Ö2	1	4,76
Çalgı eşliğinde söyletiyorum.	Ö11	1	4,76
Şarkıyı kendim söyleyerek öğretiyorum	Ö12	1	4,76

Tablo 2’de çalışma grubundaki öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Söyleme” alanına ait etkinliklerin çoğunlukla “Söyleme etkinliği yapmıyorum” (%33,33) ve “Şarkı dinletip söyletiyorum” (%28,57) temalarına yönelik olduğu görülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersinde “Söyleme” alanına yönelik olarak herhangi bir etkinlik yapmadığı, etkinlik yapan öğretmenlerin ise şarkı dinletip söyletme etkinliklerini daha fazla kullandıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin bu etkinliklere yönelik örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: “Dinletilen eseri bölüm bölüm çalıştırıyorum. Daha sonra bir çalgı eşliğinde ya da karaoke eşliğinde söyleme çalışmasını gerçekleştiriyoruz.”

Ö16: “Seviyelerine uygun çocuk şarkıları açıp, dil gelişimi tamamlanmış öğrencilerimle dinleyip söyleme çalışmaları yapıyoruz.”

İlgili bulgulardan hareket ile özel gereksinimli öğrencilerin, sahip oldukları engeller doğrultusunda, genellikle dil gelişimlerinin geç olması ya da olmaması nedeniyle şarkı söyleme etkinliklerinin yapılmadığı, söyleme etkinlikleri yapılırsa bile sınırlı, çeşitlilikten uzak bir şekilde gerçekleştirildiği yorumu yapılabilir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Üçüncü alt probleme yönelik bulgular tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde Uyguladıkları “Çalma” Alanına Ait Etkinlikler

Etkinlikler	Öğretmenler	f	%
Çalma etkinlikleri yapmıyorum.	Ö (3, 5, 9, 16, 17)	5	21,73
Ritim çalgıları kullanıyorum.	Ö (2, 6, 15)	3	13,04
Ritim çalışması yapıyorum.	Ö (2, 6, 15)	3	13,04
Çalıp söyletiyorum.	Ö (1, 8, 10)	3	13,04
Piyano/Org kullanıyorum.	Ö (7, 10, 14)	3	13,04
Piyano üzerinde renklerle nota öğretiyorum.	Ö (7, 13, 14)	3	13,04
Öğrencinin yeterlik düzeyine göre çalma etkinliği yapıyorum.	Ö (4, 12)	2	8,69
Nota ve parmak numarası gösteriyorum.	Ö11	1	4,34

Tablo 3’de çalışma grubundaki öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersinde uyguladıkları “Çalma” alanına ait etkinliklerin çoğunlukla “Çalma etkinlikleri yapmıyorum” (%21,73), “Ritim çalgıları kullanıyorum” (%13,04), “Ritim çalışması yapıyorum.” (%13,04), “Çalıp söyletiyorum.” (%13,04), “Piyano/Org kullanıyorum.” (%13,04) ve “Piyano üzerinde renklerle nota öğretiyorum.” (%13,04) temalarına yönelik olduğu görülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde “Çalma” alanına yönelik olarak herhangi bir etkinlik yapmadığı, etkinlik yapan öğretmenlerin ise

etkinlik esnasında çalgı çalma eylemini kendilerinin gerçekleştirdiği ve az da olsa çalgı üzerinden nota eğitimi verdikleri gözlenmiştir.

Öğretmenlerin bu etkinliklere yönelik örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö7: “Piyano tuşlarına renkli kağıtlar yapıştırarak renkleri tekrar ederek tuşlara basmasını sağlıyorum.”

Ö10: “Org ve kabak kemane çalıyorum.”

İlgili bulgulardan hareket ile çalışma grubundaki öğretmenlerin “Çalma” alanına yönelik etkinliklerde okulun imkanları doğrultusunda müzikal araç gereç kullanımının sınırlı olduğu, öğrencilerin fiziksel yetersizlikleri nedeniyle herhangi bir etkinlik yapılmadığı, yapılsa bile sadece ritim uygulamalarıyla sınırlı kaldığı ya da öğretmenin çalgıları icra ederek öğrencilerin pasif durumda oldukları bir öğretim ortamı olduğu düşünülmektedir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Dördüncü alt probleme yönelik bulgular tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 4. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde Uyguladıkları “Müziksel Algı ve Bilgilenme” Alanına Ait Etkinlikler

Etkinlikler	Öğretmenler	f	%
Konuyu anlatıyorum.	Ö (2, 5, 7, 8, 11)	5	25,00
Müziksel Algı ve Bilgilenme etkinliği yapmıyorum.	Ö (3, 4, 6, 14)	4	20,00
Sesleri taklit etme çalışması yapıyorum.	Ö (15, 16, 17)	3	15,00
Konuyu tekrar ediyorum.	Ö (8, 13)	2	10,00
Konuyu pekiştirmek için soru cevap tekniği uyguluyorum.	Ö (2, 15)	2	10,00
Şarkı söyletiyorum.	Ö1	1	5,00
Sesleri ayırt etme çalışması yapıyorum.	Ö9	1	5,00
Ritim çalışması yaptırıyorum.	Ö10	1	5,00
Konu ile ilgili videolar izletiyorum.	Ö12	1	5,00

Tablo 4’de çalışma grubundaki öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersinde uyguladıkları “Müziksel Algı ve Bilgilenme” alanına ait etkinliklerin çoğunlukla “Konuyu anlatıyorum” (%25,00) ve “Müziksel algı ve bilgilenme etkinliği yapmıyorum” (%20,00) temalarına yönelik olduğu görülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Müziksel Algı ve Bilgilenme” alanında ait etkinliklerde en çok konuyu direkt olarak anlattıkları diğer çoğunluğunun ise herhangi bir etkinlik yapmadığı gözlenmiştir.

Öğretmenlerin bu etkinliklere yönelik örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: “Konu ile ilgili sözel anlatım ile bilgiler veriyorum. Öğretilecek konu hakkında öğrencilerin bilgilerinin olup olmadığını tespit etmek için sorular soruyorum.”

Ö9: “Çalgı aletleri hakkında bilgi veriyorum. Çalgı aletlerinin seslerini dinletip ayırt etme çalışması yapıyorum.”

İlgili bulgulardan hareket ile çalışma grubundaki öğretmenlerin “Müziksel Algı ve Bilgilenme” alanına yönelik etkinliklerde sözlü anlatıma ağırlık verdikleri ve öğretmen merkezli, öğrencinin pasif olduğu bir yaklaşımla dersi işledikleri fakat dersi uygulama konusunda az da olsa öğrencinin de derse dahil olduğu etkinliklere yer verdikleri yorumu yapılabilir. Ayrıca öğretmenlerin müziksel algı ve bilgilenme alanına yönelik olarak, uyguladıkları etkinliklerin dinleme ve çalma şeklinde farklı alanlara yönelik etkinlikler olmasından kaynaklı olarak bu alanla ilgili etkinlikleri seçmede eksiklikleri olduğu söylenebilir.

3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Beşinci alt probleme yönelik bulgular tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 5. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde Uyguladıkları “Oyun ve Hareket” Alanına Ait Etkinlikler

Etkinlikler	Öğretmenler	f	%
Dans ettiriyorum.	Ö (3, 5, 9, 12, 14, 16, 17)	7	38,88
Ritim çalışması yaptırıyorum.	Ö (1, 2, 4, 10, 15)	5	27,77
Oyun ve Hareket etkinlikleri yaptırmıyorum.	Ö (6, 7)	2	11,11
Video izlettiriyorum.	Ö (8, 11)	2	11,11
Oyun oynatıyorum.	Ö (13, 17)	2	11,11

Tablo 5’de çalışma grubundaki öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersinde uyguladıkları “Oyun ve Hareket” alanına ait etkinliklerin çoğunlukla “Dans ettiriyorum” (%38,88) ve “Ritim çalışması yaptırmıyorum” (%27,77) temalarına yönelik olduğu görülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Oyun ve Hareket” alanında ait etkinliklerde en çok dansı kullandıkları ve ritim çalışmalarına yer verdikleri gözlenmiştir.

Öğretmenlerin bu etkinliklere yönelik örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö9: “Müzik açıp dans etme şeklinde uyguluyorum.”

Ö10: “Ritim aletleri ile eşlik yaptırıyorum.”

İlgili bulgulardan hareket ile çalışma grubundaki öğretmenlerin “Oyun ve Hareket” alanına yönelik etkinliklerde müzik ile ritmin ilişkisini anlamaya yönelik etkinliklere yer verdikleri yorumu yapılabilir.

3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Altıncı alt probleme yönelik bulgular tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 6. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde Uyguladıkları “Müzik Kültürü” Alanına Ait Etkinlikler

Etkinlikler	Öğretmenler	f	%
Müzik Kültürü etkinlikleri yaptırmıyorum.	Ö (3, 4, 6, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17)	11	50,00
Farklı müzik türlerini anlatıyorum	Ö (2, 8, 11)	3	13,63
Farklı müzik türlerini dinletiyorum.	Ö (1, 5)	2	9,09
Videolar izletiyorum.	Ö (8, 11)	2	9,09

Müzik dinletiyorum.	Ö (7, 11)	2	9,09
Müzik eşliğinde oyunlar oynatıyorum	Ö5	1	4,54
Ritim çalışması yaptırıyorum	Ö5	1	4,54

Tablo 6’da çalışma grubundaki öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersinde uyguladıkları “Müzik Kültürü” alanına ait etkinliklerin çoğunlukla “Müzik Kültürü etkinlikleri yaptırmıyorum” (%50,00) ve “Farklı müzik türlerini anlatıyorum” (%13,63) temalarına yönelik olduğu görülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Müzik Kültürü” alanında çoğunlukla etkinlik yapmadıkları, etkinlik yapan öğretmenlerin ise çoğunlukla farklı müzik türlerini anlatmaya yönelik çalışmalara yer verdikleri gözlenmiştir.

Öğretmenlerin bu yöntem ve tekniklere yönelik örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: “Farklı tarzdaki ve farklı enstrümanların kullanıldığı müzik türlerini dinletiyorum.”

Ö5: “Soru-cevap ile öğrencileri düşünmeye yönlendiriyorum. Kazanımla ilgili konu hakkında sözel anlatım yapıyorum. Bu şekilde konu hakkında bilgiler veriyorum.”

İlgili bulgulardan hareket ile çalışma grubundaki öğretmenlerin “Müzik Kültürü” alanına yönelik etkinliklerde çoğunlukla derse sadece dinleyici ve gözlemleyici olarak katıldığı, az bir kısmının ise derse aktif katılımını sağlayıcı etkinliklere yer verdikleri yorumu yapılabilir. Ayrıca öğretmenlerin müzik kültürü alanına yönelik olarak, uyguladıkları etkinliklerin farklı alana yönelik etkinlikler olmasından kaynaklı olarak bu alanla ilgili etkinlikleri seçmede eksiklikleri olduğu da söylenebilir.

3.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Yedinci alt probleme yönelik bulgular tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 7. Çalışma Grubundaki Öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde Uyguladıkları “Müziksel Yaratıcılık” Alanına Ait Etkinlikler

Etkinlikler	Öğretmenler	f	%
Müziksel Yaratıcılık etkinlikleri yaptırmıyorum.	Ö (1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17)	13	65,00
Doğaçlamaya yönelik etkinlikler yaptırıyorum.	Ö (2, 8, 11, 15)	4	20,00
Dans ettiriyorum.	Ö (2, 15)	2	10,00
Müzik eşliğinde kullanılacak temel hareketleri gösteriyorum.	Ö11	1	5,00

Tablo 7’de çalışma grubundaki öğretmenlerin Müzik ve Oyun dersinde uyguladıkları “Müziksel Yaratıcılık” alanına ait etkinliklerin çoğunlukla “Müziksel Yaratıcılık etkinlikleri yaptırmıyorum” (%65,00) ve “Doğaçlamaya yönelik etkinlikler yaptırıyorum” (%20,00) temalarına yönelik olduğu görülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Müziksel Yaratıcılık” alanında çoğunlukla etkinlik yapmadıkları, etkinlik yapan öğretmenlerin ise çoğunlukla doğaçlamaya yönelik çalışmalara yer verdikleri gözlenmiştir.

Öğretmenlerin bu yöntem ve tekniklere yönelik örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Ö2: “Farklı tarzdaki ve farklı enstrümanların kullanıldığı müzik türlerini dinletiyorum.”

Ö5: “Soru-cevap ile öğrencileri düşünmeye yönlendiriyorum. Kazanımla ilgili konu hakkında sözel anlatım yapıyorum. Bu şekilde konu hakkında bilgiler veriyorum.”

İlgili bulgulardan hareket ile çalışma grubundaki öğretmenlerin “Müziksel Yaratıcılık” alanına yönelik, yaratıcı düşünmeyi ve bunu harekete çevirmeyi, kelimelere dökmeyi geliştirecek etkinliklerde doğaçlama ile sınırlı kaldıkları ve öğretmenlerin bu alana yönelik etkinliklerde eksikliklerinin olduğu yorumu yapılabilir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma bulguları doğrultusunda çalışma grubundaki öğretmenlerin, “Söyleme, Çalma, Müzik Kültürü ve Müziksel Yaratıcılık öğrenme alanlarında çoğunlukla herhangi bir etkinlik yaptırmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. “Dinleme, Müziksel Algı ve Bilgilenme, Oyun ve Hareket” öğrenme alanlarına ait yapılan etkinliklerde ise çoğunlukla öğrencinin pasif konumda olduğu, kısıtlı ve standart uygulamalarla yapılan etkinliklere yer verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ünver’in (2021) çalışmasında da öğretmenlerin ifadeleri ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öğretmenlerin derslerde farklı teknolojiden faydalandığı ve en çok müzik açma ve video izletme faaliyetleri için teknolojiden faydalandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Derste uygulanan etkinliklerde ise etkinlik türleri arasından en çok ritim çalışmaları, müzikli/eğitsel oyunlar ve şarkı söylemenin uygulandığı, öğretmenlerin bazılarının derste bir veya birkaç öğrenci ile çalgı eğitimi yaptığı; bunun yanı sıra önemli ölçüde dans, müzikli dramatizasyon, müzik dinlemeye yönelik etkinlikler yapıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bazı öğrencilerle özel gereksinimleri sebebi ile şarkı söyleme etkinliğinin uygulanamadığı saptanmıştır.

Araştırma sonuçları derslerde çoğunlukla dinleme etkinliklerinin yapıldığı, dinleme etkinliklerinde farklı teknolojik ses kaynaklarının kullanıldığı ve ritim çalışmaları ve müzikli oyunların uygulanması yönünden bu araştırma ile paralellik göstermektedir fakat bu araştırmada çalgı eğitiminin de yüksek oranda yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Nacakcı ve Dalkıran (2016)’ in zihin engelli özel eğitim okullarındaki müzik dersi uygulamalarına yönelik öğretmen görüşlerini inceledikleri araştırmalarında ise müzik dersinde uygulanan etkinliklerin çoğunun ritimsel öğelerle desteklenmiş şarkı çalışmaları ve bireysel enstrüman çalışmaları olduğu saptanmıştır. Söz konusu araştırmada elde edilen sonuçlar ile bu araştırma kısmen benzerlik göstermektedir.

5. ÖNERİLER

Araştırma sonuçları doğrultusunda;

1. Müzik ve Oyun Dersinde “Dinleme” öğrenme alanında uygulanan farklı teknolojik ses kaynaklarını kullanarak pasif bir şekilde dinletilen müzikleri sadece duymaya yönelik dinletme etkinliklerinin yanında müziği zihinsel süreçleri harekete geçirecek aktif olarak dinlemeye, duyulan sesleri algılamaya böylece müziği anlamaya yönelik dinleme etkinliklerini de kullanabilmelerine yönelik geliştirici çalışmalar yapılması,
2. Müzik ve Oyun Dersinde “Söyleme” öğrenme alanına ait etkinliklere yer vermelerini engelleyen nedenlerin araştırılmasını içeren çalışmalar yapılması ve söz konusu etkinliklerin sürece dahil edilebilmesini sağlayıcı hizmet içi iyileştirme çalışmalarının yapılması,
3. Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Çalma” öğrenme alanına ait etkinliklere yer vermelerini engelleyen nedenlerin araştırılmasını içeren çalışmalar yapılması ve söz konusu etkinliklerin sürece dahil edilebilmesini sağlayıcı okullara araç-gereç desteği, bu konuda

öğretmenlere mesleki seminer, özel gereksinimli öğrencilerin kullanabileceği müzik materyalleri geliştirme gibi hizmet içi iyileştirme çalışmalarının yapılması,

4. Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanına ait etkinlikler kapsamına konuyu anlatmanın yanında müzikal kavramları anlama ve uygulama becerilerini ritim, oyun ve çalgılarla destekleyecekleri, özel gereksinimli öğrencilerin aktif olarak derse katılımını sağlayan müziksel algı ve bilgilenme etkinliklerini de kullanabilmelerine yönelik geliştirici çalışmalar yapılması,

5. Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Oyun ve Hareket” öğrenme alanına ait etkinlikler kapsamına dans ettirmenin yanında farklı bedensel farkındalığı artırıcı, özellikle hiperaktivite problemi olan öğrencilerin hareket ihtiyaçlarını sağlayan oyun ve hareket etkinliklerini de kullanabilmelerine yönelik geliştirici çalışmalar yapılması,

6. Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Müzik Kültürü” öğrenme alanına ait etkinliklere yer vermelerini engelleyen nedenlerin araştırılmasını içeren çalışmalar yapılması ve söz konusu etkinliklerin sürece dahil edilebilmesini sağlayıcı hizmet içi iyileştirme çalışmalarının yapılması,

7. Müzik ve Oyun Dersinde uyguladıkları “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanına ait etkinliklere yer vermelerini engelleyen nedenlerin araştırılmasını içeren çalışmalar yapılması ve söz konusu etkinliklerin sürece dahil edilebilmesini sağlayıcı hizmet içi iyileştirme çalışmalarının yapılması,

8. Öğretmenlerin, müzik eğitimi alanına ait etkinlikleri özel eğitimde etkili kullanabilmeleri için hizmet öncesi eğitim kapsamında üniversitelerin ilgili öğretmenlik programlarında ilişkilendirebilecekleri içeriklerde ve sürelerde özel eğitim ve müzik temalı derslere yer verilmesi,

9. Bu araştırma daha geniş bir çalışma ile benzer veya farklı yöntemlerle (nicel ya da karma) tekrarlanarak özel eğitimde müzik eğitimine yönelik mevcut durum betimlenmesi,

10. Özel Eğitim Uygulama Okulları I. Kademe seviyesinde okutulan Müzik ve Oyun dersine müzik öğretmenlerinin girmesi adına iyileştirici çalışmaların yapılması önerilerinde bulunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Azkeskin, K.E. (2017). Oyun, Tarihçesi ve Oyuna İlişkin Görüşler. A. Aydın, (Ed.), *Özel Eğitimde Oyun ve Müzik içinde* (22-33), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bekmezci, H., Özkan, H. (2015). Oyun ve oyuncağın çocuk sağlığına etkisi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 5(2), 81-87. doi: 10.5222/buchd.2015.081
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dönmez, N.B. (1992). *Oyun kitabı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Durualp, E., Aral, N. (2018). Çocukların ince ve kaba motor gelişimlerine oyun etkinliklerinin etkisinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 243-258. doi: 10.5578/jss.66830
- Ertek Babaç, E. ve Yıldız, G. (2018). Dil gelişiminde müziğin yeri. *Fine Arts*, 13(3), 10-22. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Fraenkel, J.R., Wallen N.E. ve Hyun, H.H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-hill.

- Gün, E., Gün Duru, E. ve Demirtaş, H.O. (2016). Müzik eğitiminin bilişsel gelişime etkisi. *International Journal of Social Science*, 50, s. 117-124. doi: dx.doi.org/10.9761/JASSS3555
- Gürbüz, F., Çeker, E. ve Töman, U. (2017). Eğitsel şarkı ve oyun tekniklerinin öğrencilerin akademik başarıları ve kalıcılığı üzerine etkileri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 593-612. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Gürgen, E.T. (2006) Müzik eğitiminde yaratıcılığı geliştiren yöntem ve yaklaşımlar. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7(12) 81-93.
- Gürgen, E. T. ve Bilen, S. (2005). Müzik alan derslerinin müzik öğretmeni adaylarını yaratıcı düşünme becerileri üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (3), 325-338. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Kandır, A., Türkoğlu, D. (2015). MEB 2013 Okul öncesi eğitim programının müzikal becerilerin gelişimi yönünden değerlendirilmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1, 339-350. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Keskin, H. (2017). Müzikli oyun hazırlık çalışmalarının müzik eğitimi almayan bireylerde ezgi tekrarı becerisine etkileri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 5(1), s. 19-25. doi: 10.7816/sed-05-01-02
- Koçyiğit S., Tuğluk, M.N. ve Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 324-342. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Nacakçı, Z. (2021). İnsan-Kültür-Müzik (Varoluştan Müzik Kültürüne). A. Canbay ve Z. Nacakçı, (Ed.), *Müzik Kültürü içinde* (3-29), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Nacakçı, Z ve Dalkıran, E. (2016). Zihin engelli özel eğitim okullarındaki müzik dersi uygulamalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 344-356. doi: 10.20875/sb.31102
- Nicolopoulou, A. (2004). Oyun, Bilişsel Gelişim ve Toplumsal Dünya: Piaget, Vygotsky ve Sonrası. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 137-169. doi: 10.1501/Egifak_0000000100
- Özdemir, E. ve Coşkun, S. (2018). Müzik Dinleme Etkinliklerinin İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisi. *İlköğretim Online*, 17(1), 57-69. doi: 10.17051/ilkonline.2018.413741
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018, 7 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 30471). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Patton, M.Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.
- Poyraz, H. (2012). *Okul öncesinde oyun ve oyun örnekleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sığırtmaç, A. (2002). Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (9). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Şendurur, Y. ve Akgül Barış, D. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 165-174. Erişim adresi: <http://www.gefad.gazi.edu.tr/>
- Şenoğlu Özdemir, C. ve Can A.A. (2019). Analitik müzik dinleme etkinliklerinin müzikal bilgi, algı ve performans başarısına etkisi. *Turkish Studies*, 14(3), 1731-1754. doi: 10.29228/TurkishStudies.22628
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin Müzik ve Oyun Dersi Öğretim Programı*. Erişim adresi: <https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-uygulama-okulu-programlari/icerik/2611>
- Tatar Korkmaz, O. (2023). Oyun ve Dans İçerikli Müzik Eğitimi Etkinliklerinin 9-10 Yaş Grubu Çocukların Özsaygı Düzeylerine Etkisi. Ankara: Iksad Yayınevi.

- Toptaş, H. (2021). *Sevilen neşeli ve hüzünlü müziklerin kısa süreli hafıza üzerine etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tunalıoğlu, Ş. (2004). *İlköğretim okullarının ikinci kademe (6. 7. 8.) sınıflarında okutulan müzik derslerinde yapılan düzenli çalgı ve ses eğitimi uygulamalarının, öğrencilerin müziğe ilişkin bilişsel, duyuşsal, psikomotor davranışları, müzik yaşantısı ve benlik saygısı üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi temel kavramlar – ilkeler – yaklaşımlar ve Türkiye’deki durum*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Uluğbay, S. (2016). Müzik eğitiminin çocuk zekasına olan etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (3), 1025-1034. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/>
- Ünver, R.S. (2021). *Özel eğitim uygulama okulları ikinci kademede yürütülen müzik ve oyun dersinin işlenişinin incelenmesi (Ankara İli Örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

* * * * *

Çatışma Beyanı: Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi, kurum veya kuruluşun finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Kurul İzni: Araştırmaya yönelik etik kurul izni, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 28.04.2023 tarih ve 2023-413 sayılı karar ile alınmıştır.

Katkı Oranı Beyanı: Ceren ALBAYRAK katkı oranı %50, Prof. Dr. Damla BULUT katkı oranı %50.